

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

erste Wort aller Wahrscheinlichkeit nach adj. ist. — पितृमात्राश्रयम् VET.

32, 3 falsche Lesart für ०श्राश्रये.

श्राश्रयम् (श्रा० + प०) n. 1) = श्राश्रम 1. N. 12, 47. DRAUP. 8, 48. R. 1, 1, 50. 2, 25. 9, 30. VIÇV. 1, 5. 5, 24. ÇĀK. 15. — 2) = श्राश्रम 2. VIRR. 82, 21: चरितं त्वया पूर्वस्मिन्नाश्रमपदे । द्वितीयमप्यध्यासितुं समयः.

श्राश्रममाण्डलम् (श्रा० + म०) n. = श्राश्रम 1. N. 12, 73. तापसा० R. 3, 6, 1. श्राश्रमवासिका (von श्रा० + वास) adj. auf den Aufenthalt in der Einsiedelei bezüglich: ०के पर्व Titel des 13ten Buchs im MBH.

श्राश्रमवासिन् (श्रा० + वा०) m. Bewohner einer Einsiedelei, Einsiedler ÇĀK. 61, 12.

श्राश्रमसद् (श्रा० + सद्) dass. ÇĀK. 28, 11.

श्राश्रमस्थानम् (श्रा० + स्थान) n. Einsiedelei R. 3, 1, 28.

श्राश्रमालयम् (श्रा० + श्रा०) m. Bewohner einer Einsiedelei, Einsiedler RAGH. 12, 14.

श्राश्रमिन् (von श्राश्रम 2.) adj. m. (ein Brahman,) der in einem der vier oder drei Stadien seines religiösen Lebens steht: चतुर्भिरपि चैवैतैः — श्राश्रमिर्भिर्द्वैतैः M. 6, 91, 90. त्रयश्चाश्रमिणः पूर्वे d. i. ein Schüler, ein Hausvater und ein Einsiedler 12, 111. त्रयो ऽप्याश्रमिणः 3, 78. गृहीत्याश्रमिणां वरः KATHĀS. 24, 151.

श्राश्रमोपनिषद् (श्रा 2. + उ०) f. N. einer Upanishad COLEBR. Misc. Ess. I, 97. WEBER, Lit. 158.

श्राश्रय (von श्रि mit श्रा) m. 1) woran sich Etwas anschliesst, womit Etwas in unmittelbare Berührung tritt, woran sich Etwas lehnt, worauf sich Etwas stützt, woran Etwas haftet P. 3, 3, 85. मां शोके दहृत्यग्निरिवाश्रयम् mich verzehrt der Gram wie Feuer Alles womit es in Berührung kommt (vgl. श्राश्रयाश) R. 2, 104, 24. वृक्षेषु — वृक्षनाश्रयेषु an die Bäume (gespiess), mit denen die Beine in unmittelbarer Berührung standen, RAGH. 9, 60. निषण्णमात्रानुसमे पीठे स्थानाश्रये (der Platz, auf dem die Bank steht) समे सुCR. 2, 215, 19. चित्रं यथाश्रयमृते (wie ein Bild ohne Unterlage) — तद्द्विना विशेषैर्न तिष्ठति िनराश्रये लिङ्गम् SĀMĀKĀJAK. 41. अस्य (विसर्गस्य) श्राश्रयस्थानानि seine Organe (die Organe, mit denen er ausgesprochen wird) sind die der Consonanten, an welche er sich lehnt, P. 1, 1, 9, Sch. गुणाश्रयं das woran die Eigenschaften haften, das Substrat der Eigenschaften, als Erklärung von द्रव्यं Stoff AK. 3, 4, 156; vgl. श्राश्रयत्वम् und श्राश्रयिन्. लब्धाश्रया (प्रार्थना) einen festen Halt gewonnen habend, als Erkl. von लब्धावकाशा Sch. zu ÇĀK. 17, 4. उपन्नं durch श्राश्रयं erklärt P. 3, 3, 85. = सामीप्यं Nähe ĠAṬĀDH. im ÇKDR. P. 3, 3, 85, Sch. = श्राधारं Stütze TRĪK. 3, 3, 305. HĀR. 266. — 2) Sitz, Standort, Behälter AK. 3, 4, 87. H. 491. 10. ऋ त श्राश्रयः PAÑĀT. 211, 4. भवदाश्रयः HIT. 33, 13. गर्ताश्रयाः Thiere die in Höhlen wohnen M. 7, 72. तपोवनाश्रयं adj. R. 1, 4, 31. एकस्थानाश्रयं VID. 62. बहुश्राश्रयप्रणयिनस्तनयान् ÇĀK. 176. (अङ्गं विर्यं) षोडशाश्रयम् सुCR. 2, 231, 11. (vgl. अग्निष्ठान ebend. und 237, 6). मलयो नाम शिखरी चन्द्रनाश्रयः ÇUK. 38, 17. ब्रह्माश्रयस्य नातिह्वराश्रयो विस्तीर्णा शिलाम् PAÑĀT. 31, 20. वाताहताच्च ब्रह्मधेरुदतिष्ठन्महेर्मयः । श्राश्रयाभिभवक्रोधाद्यैव (gleichsam aus Zorn darüber, dass das Schiff ihren Wohnsitz bewältigte) शैलाः सपत्नकाः ॥ KATHĀS. 23, 43. नानात्रिधानवृत्सान्वन्मूलफलश्राश्रयान् aus Wurzeln und Früchten des Waldes gewonnen R. 2, 34, 18. वाणमाश्रयमुखात्समुद्धरन् d. i.

aus dem Köcher RAGH. 11, 26. (रुधुम्) श्राश्रयं दुष्टप्रसक्तस्य तिस्रः 3, 58. R.

3, 39, 42. — 3) Wohnsitz, Zufluchtsstätte, Ruheplatz überh.: शब्दब्रह्माश्रयादिभिः (ÇĀMĀKĀR.: श्राश्रय = मण्डप) ÇVETĀÇV. UP. 2, 10. कानने विविधाश्रये R. 3, 56, 1. 4, 43, 45. ÇĀNTIÇ. 4, 6. निराश्रयं obdachlos R. 1, 44, 2. VET. 28, 12. — 4) Anschluss, Zuflucht, Hilfe, Beistand, Schutz AK. 2, 8, 1, 18. H. 735. सेवावृत्तिविदां चैव नाश्रयः पारिव्यं विना PAÑĀT. I, 43. अहं श्लाघ्यस्तवाश्रयः R. 3, 53, 16. भर्ता वै ह्याश्रयः स्त्रीणाम् VET. 32, 10. रामस्याश्रयार्चितम् R. 4, 13, 19. सर्वं ह्युपश्रयनिर्भयाः 3, 31, 37. मदाश्रयं sich an mich anschliessend BHAG. 7, 1. महानैवाश्रयः कारणम् das eigene Handeln gewährt keine grosse Hilfe BHARTR. 2, 90. न त्वं समर्थस्तो कर्तुं रामवाङ्मुखाश्रयाम् R. 3, 41, 29. सभूहामाश्रया पुनः RAGH. 12, 35. पितृमात्राश्रये (so ist zu lesen) गच्छ begieb dich in den Schutz der Eltern VET. 32, 3. ये नराः — सर्वस्याश्रयभूताः HIT. I, 58. निराश्रयं schutzlos, keines Schutzes bedürftig BHAG. 4, 20. — 5) Ausflucht, Ausrede (व्यपदेश) ĠAṬĀDH. im ÇKDR. — 6) Anschluss, Wahl, das Ergreifen: यो ऽवमन्येत ते मूले (श्रुतिं स्मृतिं च) हेतुशास्त्राश्रयात् durch Anschluss an rationalistische Lehrbücher M. 2, 11. (विनश्यति) स्नेहः प्रवासाश्रयात् dadurch dass man seinen Aufenthalt in der Fremde nimmt PAÑĀT. I, 183. — 7) Anschluss, Verbindung, Verknüpfung: श्राश्रयसितो विचित्रार्थैः पूर्वराज्ञो कथाश्रयैः (durch eine Reihe, eine Kette von Erzählungen) SĪV. 6, 7. मेधां चाष्टगुणाश्रयाम् (vgl. बुद्धिरष्टाङ्गा R. 4, 6, 1. 5, 81, 14). INDR. 4, 9. = स्वान्य Menge(?) TRĪK. 3, 3, 305. — 8) Anschluss, das Beruhen auf Etwas, Bezug, Abhängigkeit RV. PĀR. 11, 8, 34. पुराप्रसिद्धे ह्यभयोरनाश्रयात् wegen seiner Unabhängigkeit von vorgängiger Bestimmung jener beiden 36. यस्माद्वृत्तिस्तदाश्रयां weil sein Lebensunterhalt von ihr abhängt JĀG. 2, 48. लोकवेदाश्रयेव वाक् MBH. 1, 309. सर्वरूप्यैर्नोतिशास्त्राश्रयमभिक्रितम् PAÑĀT. 133, 8. अन्त्योऽन्याश्रयगुणाः SĀMĀKĀJAK. 12. प्रतिप्रतिगुणाश्रयविवेकात् 16. नानाश्रया प्रकृतिः 62. स्थान्याश्रयं कार्यम् eine grammat. Operation, welche von der primitiven Form (Gegens. अदेश Substitut) abhängt KĪÇ. zu P. 1, 1, 56. तदाश्रया पदसंज्ञा die davon abhängige Benennung पद 62, Sch. नृपसकाश्रयं क्रुस्वत्वम् 7, 3, 31, Sch. सर्वाश्रयो वेदनाम् die Empfindung, die allen gemein ist, JĀG. 3, 143. प्रेन परस्परश्रयम् eine gegenseitige Liebe RAGH. 3, 24. — 9) Subject (woran sich das Prädicat anschliesst) ANNAṬBU. in Z. d. d. m. G. 7, 291, N. 1. — 10) pl. buddh. die fünf Sinnesorgane und das Manas, als Behälter der Objecte (श्राश्रयत), welche vermittelt ihrer Attribute (श्रालम्बन) darin Eingang finden, BURR. Intr. 449. Vgl. श्राश्रय 2.

श्राश्रयण (wie eben) 1) adj. f. ई a) sich an Etwas anschliessend, seine Zuflucht nehmend: पुनरङ्गाश्रयणी भवामि ते KUMĀRAS. 4, 20. — b) Jmd oder Etwas betreffend: तदाश्रयणी कथा VIRR. 31. — 2) n. a) das sich irgendwohin-Begeben: गुहान्निवाताश्रयणो ÇVETĀÇV. UP. 2, 10. — b) das Sichanschliessen, das Annehmen, Erwählen: व्यवस्थितविभायाश्रयणात् P. 6, 1, 123, Sch.

श्राश्रयणीय (wie eben) adj. zu dem man seine Zuflucht nehmen kann, zu nehmen hat HIT. 38, 1. Davon nom. abstr. ०यत्व RAGH. 17, 60: कोशिश्राश्रयणीयत्वमिति तस्यार्थसंग्रहः ।

श्राश्रयत्व n. nom. abstr. von श्राश्रय 1. सुCR. 1, 147, 8: श्राश्रयत्वाच्च द्रव्यमाश्रिता रसाद्यो भवति.